

Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 28. kalendářní týden, 9. – 15. 7. 2023 / ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 28, 9 July – 15 July 2023

Zdroj: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-9-15-july-2023-week-28>

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ

Seznam onemocnění uvedených v této aktualizaci:

1. Ptačí chřipka u domácích koček – Polsko, 2023
2. Ptačí chřipka na kožešinové farmě lišek - Finsko, 2023
3. Virus západonilské horečky (VNW), sezónní surveillance One Health, 2023
4. Covid-19 vyvolaný virem SARS-CoV-2 – mezinárodní situace (EU/EHP), 2019 - 2023
5. Měsíční epidemiologický monitoring záškrtu v EU/EHP, 2023
6. Výskyt *Vibrio cholerae non-O1* a *non-O139* – Itálie, 2023

1. Ptačí chřipka u domácích koček – Polsko, 2023

Aktualizace: Dne 13. července 2023 byl hlášen virus ptačí chřipky A(H5N1) u mrtvého domestikovaného karaka v kraji Elbląg, Varmijsko-Mazurské vojvodství. Karakal mohl být podle neoficiálních informací v kontaktu s ptáky. Jde o první případ v kraji Elbląg. Druhý případ ptačí chřipky ve Varmijsko-mazurském vojvodství je u kočky domácí v okrese Iława. Polské úřady sledují osoby, které byly v kontaktu s nakaženými kočkami. K dnešnímu dni nebyly v Polsku u lidí hlášeny žádné případy onemocnění. Vyšetřování pokračují s cílem určit zdroj infekce.

Souhrn: Od 23. června 2023 média odkazovala na úmrtí domácích koček v Polsku (nejméně 70), u kterých stále probíhá vyšetřování. Dne 26. června oznámil hlavní veterinární ředitel Polska v tiskové zprávě, že bylo testováno 11 vzorků v Národním veterinárním ústavu v Puławech, z nichž devět bylo pozitivních na virus chřipky A(H5N1). Pozitivní vzorky pocházejí z měst Poznaň, Trojměstí a Lublin. Sekvence vzorků probíhá. Předběžné studie vyloučily spojitost s výskytem ptačí chřipky u racků, kteří se v Polsku vyskytují. Zdroj nákazy zatím nebyl identifikován. Mezioborová setkání Veterinární správy zvířat a Veřejné zdravotní správy proběhla 26. června. Tisková zpráva ČVO s doporučením pro veřejnost vyzývá, aby lidé drželi kočky doma a zabránili tak kontaktu koček s jinými zvířaty, omezili kontakt koček s venkovní obuví, všem majitelům domácích koček se doporučuje také zvýšená hygiena rukou.

Mediální zpráva ze 4. července 2023 zmínila studii polského virologa prof. Krzysztofa Pyrce a dvou dalších polských vědců, kteří testovali pět vzorků masa odebraného od majitelů nemocných nebo mrtvých koček. Hlavní veterinární inspekce však dne 7. července vysvětlila, že tyto výsledky jsou nespolehlivé, protože není jasné, jak byly vzorky masa odebrány.

K 13. červenci 2023 polský CVO v tiskové zprávě aktualizoval, že bylo zaznamenáno 24 pozitivních testů koček a 1 karakala. Případy pocházejí z různých měst v zemi (Gdaňsk, Gdynia, Poznaň, Lublin, Pruszcz Gdański, Nowy Dwór Mazowiecki, Bydgoszcz, Wrocław, Rzeszów County, Zamość).

Genom zjištěného viru z koček v Polsku je k dispozici v databázi GISAID (EPI_ISL_17949824) a vykazuje dvě mutace, svědčící pro adaptaci na savce. Genetické údaje naznačují, že nemocné kočky mohly být vystaveny stejnému zdroji infekce.

Virus chřipky A(H5N1) byl zjištěn i v jiných zemích EU/EHP. V prosinci 2022 Francie (Francouzská agentura pro potraviny, Ochrana životního prostředí a zdraví a bezpečnost práce – ANSES) oznámila detekci ptačí chřipky A(H5N1) u kočky na farmě a 5. července italské ministerstvo zdravotnictví oznámilo chřipku A(H5N1) u pěti psů a kočky na venkovské drůbeží farmě v provincii Brescia, Lombardie, kde byla nedávno epidemie ptačí chřipky.

Světová organizace pro zdraví zvířat (WOAH) vydala k ohnisku nákazy u polských koček [prohlášení](#), v němž uvádí, že závažný a rychlý průběh infekce odpovídá zprávám o infekci A(H5N1) u čeledi kočkovitých (Felidae), a konstatuje, že v souvislosti s probíhající panzootickou nákazou bylo z Evropy a Severní Ameriky hlášeno několik případů nákazy koček chřipkou A(H5N1). WOAH zdůraznil potřebu dalšího šetření a uvedl, že vzhledem k tomu, že tyto případy zahrnují jak toulavé, tak domácí kočky, nepovažuje se expozice nemocným volně žijícím ptákům za pravděpodobný způsob přenosu. Kromě toho široké geografické rozložení případů naznačuje, že primárním způsobem šíření v těchto případech není přenos z kočky na kočku, ale spíše nějaký jiný druh společného zdroje. V prohlášení je rovněž zmíněna potřeba izolovat všechny podezřelé případy od ostatních domácích zvířat z důvodu možného vylučování viru trávicím traktem a potřeba vhodných osobních ochranných pomůcek (OOP) pro ošetřovatele těchto zvířat.

Hodnocení ECDC: V současnosti existuje několik nejasností, pokud jde o zdroj infekce. Stejně tak je nejasný způsob přenosu z kočky na kočku, přenos konkrétního kmene viru chřipky A(H5N1) na člověka i s ohledem na závažnost onemocnění. V souvislosti s touto událostí nebyly hlášeny žádné případy u lidí, existuje však příliš mnoho nejasností, aby bylo možné vyhodnotit riziko pro širokou veřejnost. ECDC bude informovat, jakmile budou informace k dispozici.

Opatření: ECDC tuto událost sleduje a kontaktovalo polské orgány veřejného zdraví a EFSA za účelem dalšího vyšetřování.

2. Ptačí chřipka na kožešinové farmě lišek- Finsko, 2023

Přehled: Dne 13. července 2023 [oznámil](#) Finský úřad pro potraviny detekci ptačí chřipky u lišek na kožešinových farmách ve Finsku. Infekce ptačí chřipkou H5N1 byla zjištěna na liščích farmách v Kaustinenu, ve střední Ostrobothnii. Dále čtyři zvířecí vzorky na farmách v Kauhavě, jižní a centrální Ostrobothnii, Halsua a Kaustinenu. Typování virů stále probíhá. [Podle Světové organizace pro zdraví zvířat \(WOAH\)](#) postižená kožešinová farma v Kaustinenu chová arktické lišky a psíky mývalovité. V tomto zařízení je kolem pěti tisíc vnímavých zvířat (3 500 lišek polárních a 1 500 psíků mývalovitých). Na kožešinové farmě a v jejím okolí byl pozorován pohyb racků černohlavých. V současné době nejsou zavedeny žádné kontroly a opatření, protože vysoce patogenní ptačí chřipka (HPAI) není „nemocí na seznamu“ u kožešinových zvířat. Na kožešinové farmě je plánován odběr vzorků a veterinární orgány úzce spolupracují s orgány ochrany veřejného zdraví. Podle Finského úřadu pro potraviny je to poprvé, co byla ptačí chřipka ve Finsku zjištěna u zvířat chovaných pro kožešiny. Již dříve však byly ve Finsku zjištěny dvě infekce u divokých lišek.

Hodnocení ECDC: Zavlečení ptačí chřipky do kožešinových farem není neočekávané, pokud byli v oblasti farem pozorováni infikovaní volně žijící ptáci a nejsou zavedena opatření k zabránění kontaktu chovaných zvířat s infikovanými ptáky nebo jejich trusem. Podobná událost byla pozorována na norkové farmě ve Španělsku. Je důležité analyzovat viry a sdílet sekvenční data pro analýzu markerů relevantních pro adaptaci savců. Přenos mezi liškami, nebo jinými infikovanými savci a lidmi nebyl dosud pozorován. Přesto je důležité infikované savce identifikovat a sledovat exponované osoby po dobu 10-14 dnů a zahájit testování v případě, že se objeví jakékoliv příznaky.

Opatření: ECDC je v úzkém kontaktu s finskými autoritami a ostatními relevantními agenturami.

3. Virus západonilské horečky (VNW), sezónní surveillance One Health, 2023

Přehled: Jedná se o sedmou týdenní aktualizaci monitoringu WNV v sezóně 2023. Od začátku sezóny v roce 2023 nehlásily do 12. července 2023 země EU/EHP žádný případ infekce WNV u člověka. Dne 13. července 2023 byl oficiálně oznámen první lidský případ WNV infekce v sezóně 2023 u krevního dárce v provincii Parma, v Itálii <https://www.epicentro.iss.it/westnile/aggiornamenti>. Sousedící EU země nehlásily žádné případy infekce WNV u lidí. Od začátku sezóny přenosu v roce 2023 bylo v Itálii hlášeno osm ohnisek mezi ptáky. Mapy a přehled onemocnění jsou na [webové stránce věnované infekci virem západonilské horečky](#).

Hodnocení ECDC: V posledních 5 letech nebyly ECDC hlášeny případy onemocnění u lidí později než ve 28. týdnu, stejně tak jako v letošním roce. V sezónách 2022 a 2019 byl první případ hlášen ve 28. týdnu, v sezónách 2018 a 2021 ve 26. týdnu a v sezóně 2020 ve 25. týdnu. V souladu se směrnicí Komise 2014/110/EU by mělo být u potenciálních dárců krve odloženo vyšetření na 28 dní po opuštění rizikové oblasti pro lokálně získanou infekci WNV, pokud není výsledek PCR testu negativní.

Opatření: Během období přenosu zveřejňuje ECDC každý pátek přehled a epidemiologický souhrn.

Další informace: Údaje o případech WNV u lidí jsou shromažďovány prostřednictvím Evropského systému surveillance (TESSy), ECDC. Importované případy nejsou v této zprávě zahrnuty. Následující země sousedící s EU hlásí ECDC případy infekce WNV u lidí: Albánie, Kosovo*, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko a Turecko. Údaje o zvířatech (tj. o ohniscích nákazy u koňovitých a ptáků) jsou shromažďovány prostřednictvím Informačního systému o nálezích zvířat (ADIS) Evropské komise. Hlášení WNV u koňovitých a ptáků je na úrovni EU/EHP povinné. Rozdělení lidských infekcí se vztahuje na země EU/EHP a sousední země EU, zatímco rozdělení ohnisek u koňovitých a ptáků se týká pouze zemí EU/EHP.

*Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

4. Covid-19 vyvolaný virem SARS-CoV-2 – mezinárodní situace (EU/EHP), 2019 - 2023

Shrnutí: Na konci 27. týdne (do 9. července 2023) byly v EU/EHP pozorovány klesající nebo stabilní trendy v ukazatelích covid-19 za jednotlivé země ve všech věkových skupinách. Jedná se o pokračování vzorce pozorovaného v posledních týdnech. Ze 17 hlásících zemí vykázala jedna země nárůst celkových ukazatelů ve srovnání s předchozím týdnem. Jedna země hlásila zvýšení počtů hospitalizací nebo obsazenosti na jednotkách intenzivní péče. Z 12 zemí bylo hlášeno 81 úmrtí, přičemž jedna země hlásila zvýšení počtů úmrtí. Na základě prognóz se v žádné zemi nepředpokládá v období do 23. července 2023 nárůst počtu hlášených případů covid-19, hospitalizací ani úmrtí.

Mezi devíti zeměmi, které nahlásily alespoň 10 výsledků sekvenace nebo genotypizace SARS-CoV-2 za 25.-26. týden (19. června až 2. července 2023), bylo odhadované rozložení variant vzbuzující obavy (VOC) nebo variant zájmu (VOI), 92,9 % (87,5-100,0 % z devíti zemí) pro XBB.1.5, 4,9 % (0,7-7,7 % z šesti zemí) pro BA.2.75, 2,3 % (0,5-10,0 % ze čtyř zemí) pro XBB a 1,0 % (1,0-1,0 % z jedné země) pro BQ.1. Mezi osobami ve věku 60 let a více byla proočkovanosť první booster dávkou 84,9 % (rozmezí zemí: 13,3- 100,0 %) a druhou booster dávkou 35,6 % (rozmezí zemí: 0,4-87,0 %).

Týdenní aktualizace variant SARS-CoV-2: Od poslední aktualizace dne 29. června 2023 nebyly k 13. červenci 2023 provedeny žádné změny v klasifikaci variant ECDC pro varianty vzbuzující obavy (VOC), varianty zájmu (VOI), sledované varianty a deescalizované varianty. Epidemiologické ukazatele variant zůstávají stabilní a dominantní variantou v EU/EHP je VOI podobná XBB.1.5.

Nejnovější informace o variantách naleznete na webových [stránkách ECDC věnovaných variantám](#).

Mimořádná událost ohrožující veřejné zdraví mezinárodního významu (PHEIC): Na 15. zasedání Výboru WHO pro mimořádné situace covid-19 IHR dne 4. května 2023 generální ředitel WHO souhlasil s návrhem výboru a bylo vydáno rozhodnutí, že epidemie covid-19 není nadále považována za mimořádnou událost ohrožující veřejné zdraví mezinárodního významu (PHEIC).

Hodnocení ECDC: SARS-CoV-2 se v EU/EHP nadále šíří s různou intenzitou. Epidemiologický obraz v EU/EHP v posledních 12 měsících charakterizují periodické vlny infekce, přibližně každé dva až tři měsíce, s celkově klesajícím trendem v počtech hlášených případů, hospitalizací, hospitalizací na jednotkách intenzivní péče a úmrtí v tomto období. Objevení se nových rizikových variant nebo oslabení imunity populace v průběhu času může ovlivnit budoucí epidemiologickou situaci. Nejnovějšímu hodnocení rizik je věnována [stránka ECDC](#).

Opatření: Podrobné aktualizace covid-19 pro jednotlivé země jsou k dispozici na internetových stránkách ECDC. Nejnovější informace o variantách jsou dostupné na webových [stránkách ECDC věnovaných variantám](#).

Epidemiologické trendy a prognózy pro EU/EHP a jednotlivé země: [Country Overview Report](#) (aktualizováno v pátek). Středisko ECDC zveřejnilo dne 5. dubna 2023 [Průběžné úvahy o veřejném zdraví pro zavedení očkování proti covid-19 v průběhu roku 2023](#), aby podpořilo země při rozhodování o strategii očkování. Cílem těchto pokynů je nabídnout rady ohledně optimálního načasování a zaměření očkovacích kampaní s cílem omezit přetrvávající zátěž onemocněními u starších osob a osob s komorbiditami. [Doplňuje pokyny k dlouhodobým kvalitativním scénářům zveřejněné v srpnu 2022 na podporu aktivit připravenosti zemí v postakutní fázi pandemie covid-19](#).

5. Měsíční epidemiologický monitoring záškrtu v EU/EHP, 2023

Souhrn: V roce 2023, k 10. červenci, bylo v EU/EHP prostřednictvím Evropského systému surveillance (TESSy) hlášeno 50 případů záškrtu. Případy byly hlášeny z Německa (32), Belgie (6), České republiky (5), Lotyšska (3), Nizozemska (2), Norska (1) a Slovenska (1).

Od předchozí aktualizace (data do 12. června 2023) se jedná o nárůst o 5 případů. Nové případy byly hlášeny z Belgie a Nizozemska. Mezi pěti novými případy bylo zaznamenáno jedno úmrtí z Belgie.

Ze všech případů hlášených v roce 2023 bylo 31 případů způsobeno *Corynebacterium (C.) diphtheriae* a zbylých 19 případů bylo způsobeno *Corynebacterium ulcerans*. Celkem 43 z 50 případů mělo kožní klinický obraz (Německo (31), Česká republika (4), Belgie (3), Nizozemsko (1), Lotyšsko (1), Norsko (1) a Slovensko (1)), šest případů mělo respirační formu (Belgie (3), Lotyšsko (2) a Česká republika (1)) a jeden případ byl klasifikován s jinými klinickými projevy. V roce 2023, k 10. červenci, byly v EU/EHP hlášeny dva případy úmrtí (Belgie a Lotyšsko), u obou případů se jednalo o respirační formu onemocnění. Z 50 případů záškrtu hlášených do TESSy bylo devět případů klasifikováno jako importované případy, a to z Afghánistánu (3), Etiopie (1), Sýrie (1), Chorvatska (1), Indonésie (1) a Filipín (1) a 1x nebyla země importu uvedena. Celkem 23 případů nebylo importováno a u 18 případů nebyl status importu znám.

ECDC nemá žádné informace o komunitním přenosu nebo propuknutí záškrtu v širší populaci EU/EHP v důsledku zvýšeného počtu případů záškrtu pozorovaných od druhé poloviny roku 2022.

Další zprávy: Od 2. ledna do 4. července 2023 hlásil [Úřad pro zdravotní bezpečnost](#) Spojeného království jeden potvrzený případ záškrtu mezi žadatelem o azyl v Anglii. Od 1. ledna do 6. června 2023 hlásil [švýcarský Federální úřad pro veřejné zdraví](#) osm potvrzených případů záškrtu v zemi.

Souvislosti: V roce 2023, k 10. červenci, bylo v EU/EHP prostřednictvím Evropského systému surveillance (TESSy) hlášeno 50 případů záškrtu. Případy byly hlášeny z Německa (32), Belgie (6), České republiky (5), Lotyšsko (3), Nizozemska (2), Norska (1) a Slovenska (1). V roce 2022 bylo do systému TESSy nahlášeno 192 případů záškrtu a jedno úmrtí způsobených *C. diphtheriae* v EU/EHP. Ve stejném období bylo do TESSy nahlášeno 30 případů záškrtu a jedno úmrtí způsobené *C. ulcerans* v EU/EHP.

V návaznosti na nárůst případů záškrtu u migrantů v druhé polovině roku 2022 upravilo ECDC metadatasey pro hlášení do TESSy tak, aby umožňovaly hlášení dalších proměnných, jako je země původu případu, je-li součástí probíhajícího klastru a zda případ vykazuje rezistenci na antibiotickou terapii. Nahrávání údajů o případech souvisejících s probíhajícím ohniskem u migrantů by mělo být prioritní. Mechanismem pro sledování epidemie je měsíční hlášení všech případů záškrtu do systému TESSy k poslednímu dni každého měsíce. Údaje nahrané do systému TESSy budou každý měsíc zveřejňovány jak v online [Atlasu surveillance infekčních nemocí ECDC](#), tak v CDTR, ECDC.

Hodnocení ECDC: Záškrt je v zemích EU/EHP vzácné onemocnění. Podle [WHO/UNICEF](#) se odhady proočkovanosti proti záškrtu, tetanu a černému kašli (DTP3) v roce 2021 v EU/EHP v jednotlivých členských státech lišily a pohybovaly se od 85 % (Rakousko) do 99 % (Řecko, Maďarsko, Lucembursko, Malta a Portugalsko). Imunizace je jedinou účinnou metodou prevence tohoto toxinem zprostředkovaného onemocnění. Ta zahrnuje podání posilovací dávky difterického toxoidu, pokud od poslední dávky uplynulo více než 10 let. Výskyt onemocnění u plně očkovaných osob je velmi vzácný. Nárůst případů mezi migranty hlášený od druhé poloviny roku 2022 v několika zemích EU/EHP je neobvyklý a je třeba jej pečlivě sledovat spolu s prováděním nezbytných opatření v oblasti veřejného zdraví, aby se zabránilo výskytu dalších případů a dalšímu šíření. V této souvislosti je pravděpodobnost vzniku onemocnění u osob pobývajících v komunitě velmi nízká za předpokladu, že absolvovaly kompletní očkování proti difterii. Přesto nelze vyloučit možnost sekundárních infekcí v komunitě, u neočkovaných nebo imunosuprimovaných jedinců je možný těžký klinický průběh difterie. Různá nedávná vědecká sdělení informovala o výskytu izolátů s genomickým profilem naznačujícím antimikrobiální rezistenci ve Švýcarsku a Německu. [Tato zjištění](#) jsou předběžná a k posouzení možných důsledků těchto pozorování, včetně úpravy v současnosti doporučovaných režimů antibiotické léčby, by bylo zapotřebí více důkazů. Nicméně podobná pozorování v jiných evropských zemích nelze vyloučit a vzhledem k tomuto vývoji ECDC doporučuje, aby se u všech izolátů *C. diphtheriae* preventivně provádělo testování antimikrobiální citlivosti.

Opatření: ECDC nadále sleduje epidemiologickou situaci ve výskytu záškrtu v Evropě a každý měsíc poskytuje aktuální informace. Nejnovější dostupné informace lze nalézt na stránkách EpiPulse, v [Surveillance Atlas of Infectious Diseases](#) a v CDTR, ECDC.

6. Výskyt *Vibrio cholerae* non-O1 a non-O139 – Itálie, 2023

Přehled

Souhrn: Dne 13. července 2023 italský Národní institut zdraví (ISS) potvrdil případ infekce *Vibrio cholerae* non-O1 a non-O139, nebyl klasifikován jako případ cholery (podle definice stanovené ECDC). Toto prohlášení přišlo po několika zprávách v médiích dne 10. července 2023 popisujících podezření na případ cholery na Sardinii u starší osoby, která v minulosti necestovala do zahraničí. Izolovaný kmen je zcela běžný v brakických vodních prostředích a normálně u imunokompetentních osob nezpůsobuje žádné příznaky.

Pozadí: Podle Surveillance atlasu infekčních nemocí byl v letech 2007 až 2021 hlášen v Itálii jeden případ cholery. Případ z roku 2019 měl v anamnéze cestovatelskou historii do země s endemickým

výskytem cholery. Cholera není v EU/EHP endemická a většina (99,6 %) hlášených případů (n=244) s dostupnými informacemi během období 2007-2021 byla získána v zahraničí. Poslední epidemie cholery na Sardinii byla hlášena v roce 1979. Během ní bylo potvrzeno onemocnění u 12 osob z Cagliari, kteří se nakazili *Vibrio cholerae* séroskupinou O1 Ogawa. Nebylo hlášeno žádné úmrtí. Existuje podezření, že hlavním zdrojem kontaminace byli měkkýši.

Hodnocení ECDC: V EU/EHP je cholera velmi vzácné onemocnění spojené především s cestováním. Případ hlášený na Sardinii byl potvrzen jako onemocnění vyvolané necholerovými vibrii, *Vibrio cholerae* séroskupiny non-O1 a non-O139. Jedná se o sporadický výskyt onemocnění, kdy možným zdrojem infekce bylo požití syrových měkkýšů.

Akce: ECDC je v kontaktu s italskými úřady a bude nadále sledovat epidemiologickou situaci ve výskytu cholery v EU/EHP. Další aktuality o globální epidemiologii cholery budou poskytovány v pravidelných měsíčních intervalech.